

PAUL FOURNEL

IK en mijn FIETS

VERTAALD DOOR BENJO MASO

UO

Ik en mijn fiets

PAUL FOURNEL

Ik en mijn fiets

Vertaald uit het Frans door Benjo Maso

Uitgeverij Oevers
Zaandam 2020

Oorspronkelijke titel *Besoin de vélo*
Copyright © Éditions du Seuil, 2001
Copyright vertaling © Benjo Maso
en Uitgeverij Oevers, 2020
Redactie Harold de Haan
Vormgeving Kades-Kaden

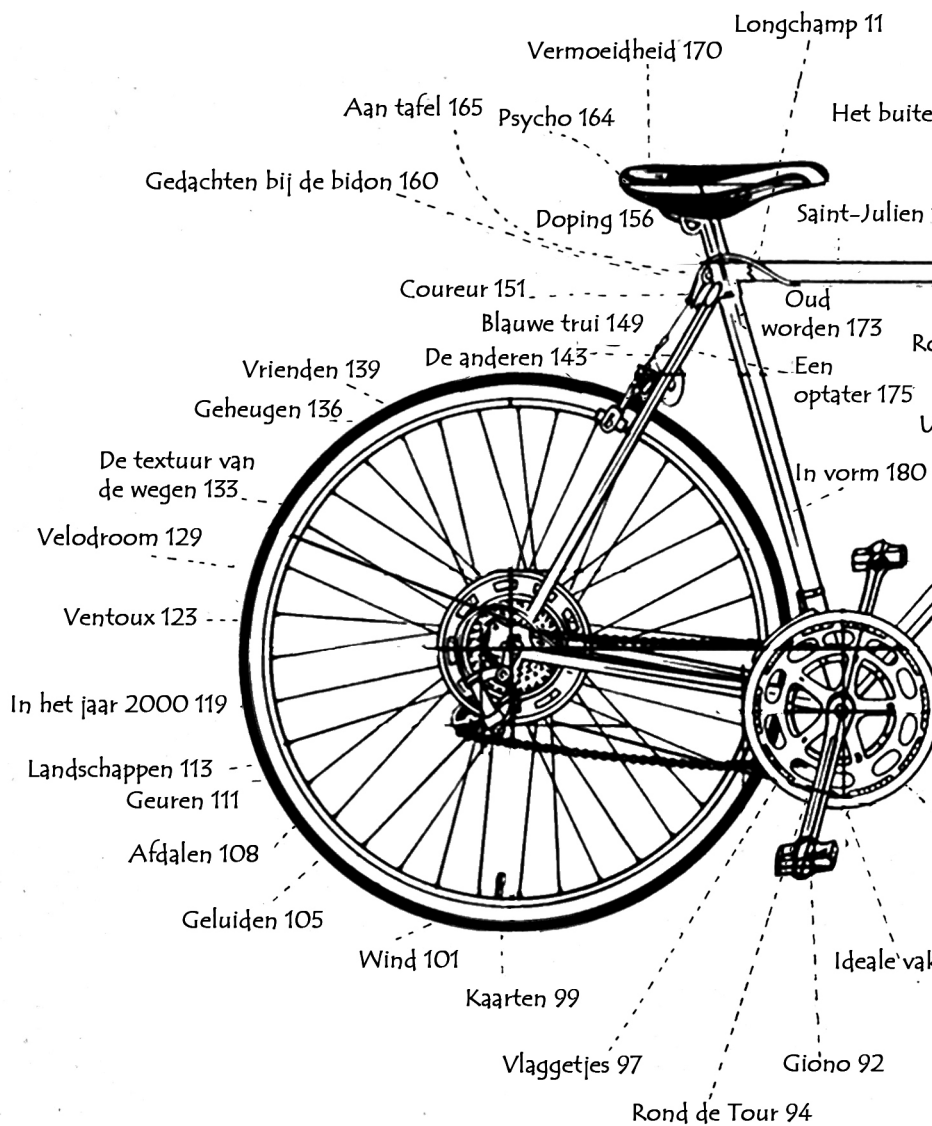
NUR 320
ISBN 9789492068378
www.uitgeverijoevers.nl

Er is iemand die sneller is.
Maurice Leblanc, *Voici des ailes*

Voor vriend Louis die in het blauw rijdt.

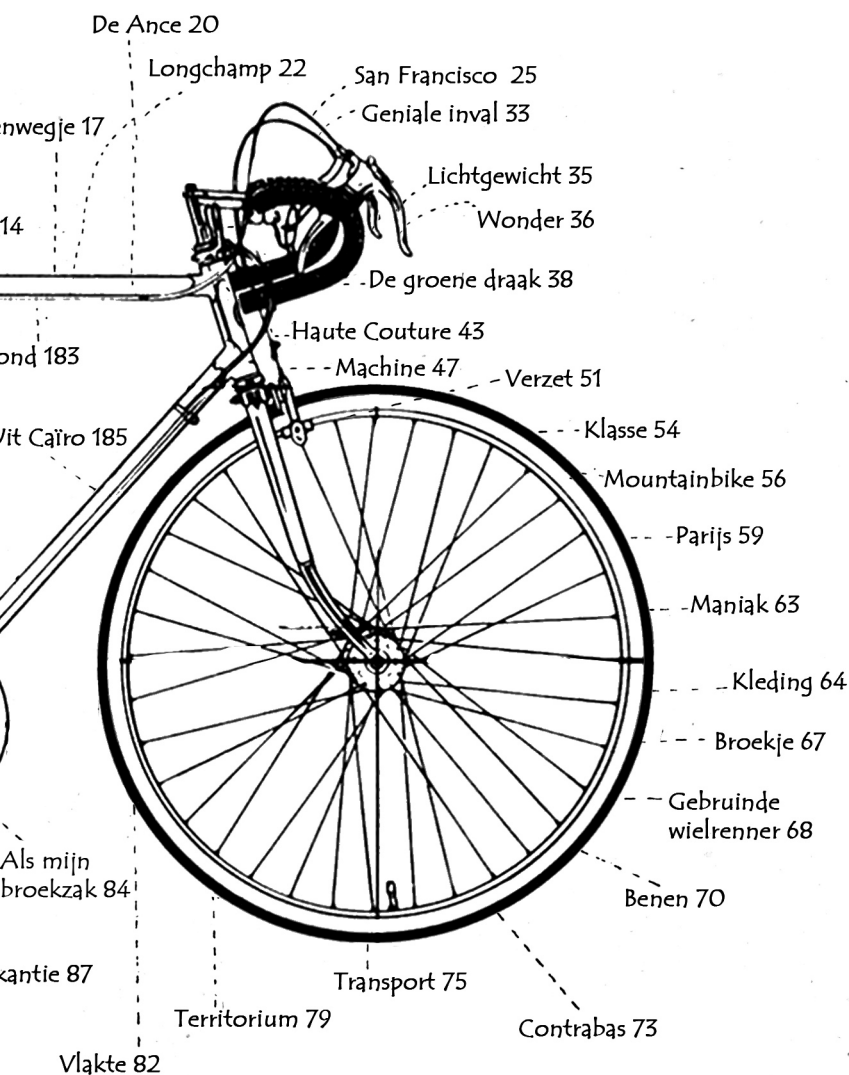
Voor de Baron, Chacha en Mado, Rémy, Sébastien, Rino,
Jean-Noël, Plaine, Jacques, Jean-Loup, Jean, Titch,
Furnon, Madel, Philippe, voor Jean-Louis, voor Daniel,
voor Marc, voor Denis, voor Ernest, voor Harry,
voor Claire, voor Jean-Emmanuel, voor Christian...

En voor iedereen die mij zijn voorgegaan
en die ik vergeet.

ROUE DIRECTRICE

ANATOMIE D'UNE

ROUE MOTRICE

Geniale inval

Een fiets is een geniale inval. Hij heeft praktisch gezien zijn definitieve vorm bereikt op die dag in de negentiende eeuw toen Michaux er een ketting en pedalen aan toevoegde. Sindsdien is het materiaal verfijnd en zijn er details verbeterd, maar in wezen is hij hetzelfde gebleven.

Als ik mijn gele fiets van 1960 vergelijk met mijn gemetalliseerde beige van 2000, zijn de verschillen miniem. De nieuwste is lichter, stijver (maar veel scheelt het niet), heeft drie kilo verloren, de shifters van de versnelling maken deel uit van de remgrepen, het zadel is van plastic met daarop leer (wat misschien geen vooruitgang is), de brug van de vork is niet meer verchromd. Een reële verbetering: de klikpedalen, die me de moeite besparen om schoenplaatjes af te stellen, maar waardoor een wielrenner waggelt als een eend, wat weinig strookt met de waardigheid van een voetganger.

In de veertig jaar dat ik fiets heb ik gezien dat staal werd vervangen door aluminium dat gierde als je op de pedalen ging staan, hoe aluminium werd vervangen door carbon, carbon door titanium, titanium door staal enzovoort.

De vork was eerst gebogen, toen kaarsrecht, om zich daarna weer te buigen. De afstand tussen de wielen werd kleiner en toen weer wat groter. Het aantal versnelingen steeg van tien naar vierentwintig.

Het onderscheid tussen werkelijke vooruitgang en mode valt niet moeilijk te maken.

Het zijn details. Details die veel kosten (een gram minder kost uiteindelijk een aanzienlijk bedrag), maar die in wezen van weinig belang zijn.

De fiets is een geniaal apparaat dat iemand die zit de gelegenheid geeft om zich louter en alleen door zijn spierkracht tweemaal zo ver en zo snel voort te bewegen als iemand die staat.

Dankzij de fiets is de mens sneller.

De fiets is op zichzelf een vorm van doping. Wat de zaken niet makkelijker maakt. Hij is het gereedschap van natuurlijke snelheid. Hij is de kortste weg om tot verdubbeling te komen. Tweemaal zo snel, tweemaal minder moe, tweemaal zoveel wind in het gezicht.

Het is voldoende reden om steeds weer met plezier op te stappen.

Lichtgewicht

Zitten op je zadel, het gewicht van je eigen lichaam niet hoeven dragen, geeft fietsen iets van zwemmen, iets van vliegen. Je wordt gedragen alsof het door water of lucht is. Door het zadel, maar wat je ook vleugels geeft zijn het frame, de banden, de lucht die daarin geperst wordt.

Het verschil tussen fietsen en zwemmen is dat een renner met zijn ogen open en de wind door zijn haren sneller gaat dan de mens, terwijl de zwemmer zich langzaam voortbeweegt, zijn ogen dicht doet en dopjes in zijn oren stopt.

Het verschil tussen fietsen en vliegen is dat fietsen mogelijk is en vliegen nog niet.

Wonder

Fietsen begint altijd met een wonder. Je beeft dagenlang, je aarzelt, je houdt jezelf voor dat je het ook kan zonder die hand die het zadel onder jou vastpakt.

Mijn vader en moeder losten elkaar af om mij overeind te houden. Waarschijnlijk ook de neef of nicht van wie ik het kleine fietsje heb geërfd. Hij of zij zorgde ervoor dat mijn wonder plaats vond.

De zijwieltjes waren van het achterwiel gehaald en om vaart te krijgen maakte ik gebruik van de licht glooiende weide die voor ons huis lag. Ik zocht naar het magische punt dat een apparaat dat normaal op zijn zijkant moet gaan liggen overeind houdt. Ik viel op mijn bek (toen al) en ging terug om het nog een keer te proberen.

En toen, op een ochtend, hoorde ik niemand in- en uitademen, was er niemand die achter me aan rende. Het wonder was geschied. Ik fietste. Het liefst had ik nooit meer willen afstappen uit angst dat het wonder

zich geen tweede keer zou voordoen. Ik was uitgelaten.

Ik reed om ons huis heen, waarmee ik bewees dat ik in staat was vier bochten rechtsom te nemen (de eerste paar weken reed ik het liefst met de klok mee). Ik was nergens meer bang voor. Ik reed als een bolide langs het bosje met brandnetels waar ik gewoonlijk zo bang voor was en legde de lange eenzame weg aan de achterkant ons huis af zonder in paniek te raken, waarna ik weer aan de voorkant uitkwam. Triomfantelijk, maar nog niet in staat om mijn armen als teken van overwinning omhoog te gooien.

Dit gevoel van wonder heb ik nog steeds.

Leren zwemmen heeft mij veel minder geraakt.

Leren lezen is het enige dat emotioneel evenveel indruk maakte als leren fietsen. Binnen een paar maanden heb ik zowel het een als het ander geleerd. Op mijn vijfde was ik met Kerstmis volgroeid: ik wist wat ik voor mijn werk zou gaan doen en hoe ik mijn vrije tijd moest besteden.

De groene draak

Het was een vreemde oom, een beetje volumineus, een beetje eenogig. Een van die mannen met een ruim pak en een grote donkere bril met rookkleurige glazen van wie op een mysterieuze toon werd gezegd dat zij nachtclubs hadden beheerd. Zij reden in enorme auto's die sponnen als een kat en waren een vruchtbaar onderwerp in de familiechroniek.

Hij was een oom die kinderen op afstand hield, waardoor wij soms bang waren dat hij boosaardig was. Omdat ik hem op volwassen leeftijd nooit heb gekend, zijn die slechte herinneringen aan hem nooit veranderd.

Toch verleende mijn vader hem op mijn negende verjaardag de rol van weldoener. Mijn oom was toen directeur van een fietsfabriek.

Hij braseerde dus mijn eerste frame en monteerde mijn eerste fiets.

Ik had gekozen voor een groene, zoals die van Anquetil (die toen op een transparante Helyett-fiets reed) en

liet drie versnellingen aanbrenge – klein, middel en groot, de lagere klas van de versnellingsschool.

Toen hij klaar was, ging ik naar de fabriek, die in mijn herinnering zwart en gigantisch groot was, met overal wegschietende vonken, mannen met maskers, en vingers die vuur spuwden, werkbanken waar met snerpend geluid buizen gelast werden, het regenachtig gedrup van de afdeling waar de frames gezandstraald werden.

Het product stond achterin te schitteren tegen een zwarte muur, een ‘groene draak’ die uit zijn hol was gekomen en nu *mijn* fiets was.

Omdat ik een paar barrels van mijn grote neven had verbruikt, wist ik dat fietsen een sport was waarvan je pijn in je benen krijgt, die langdurige inspanningen en geduld vroeg, maar wat ik niet wist waren de vier essentiële zaken die ik van mijn groene draak begon te leren.

1. Wanneer je op je eerste fiets stapt, betreed je een wereld waar je je hele leven voor nodig hebt om de taal ervan te leren en waarin elk gebaar en elk voorval voor een voetganger geheim blijft.

Met mijn handen op de remhendels zat mijn neus wat te dicht bij het stuur. De stuurpen werd afgesteld, het stuur aangepast, de zadelhoogte gecorrigeerd, en ik stond klaar om te moulineren, aan de boom te schud-

den, te kletsen, de heks met de groene tanden te ontmoeten, de man met de hamer het hoofd te bieden, de neus aan het venster te steken, aan de rekker te rijden, in een sprint een slinger te geven. Ik stond klaar om duizenden en duizenden kilometers te verslinden om te worden toegelaten tot de paradijselijke clan van de renners die zo soepel reden.

2. Door op de fiets te stappen treed je toe tot een geschiedenis en een legende die in duizenden en duizenden nummers van *L'Équipe* te vinden zijn.

Het is het verhaal van een gebroken voorvork in Sainte-Marie-de-Campan die met eigen handen gesmeed moest worden, van het springen in een chartervliegtuig om na het winnen van de Dauphiné Libéré midden in de nacht aan Bordeaux-Parijs te beginnen, van het vijfmaal winnen van de Tour de France, van het lossen van Merckx in de beklimming van Pra-Loup, van het in toom houden van Poulidor op de Puy-de Dôme, van het tweemaal alleen op de wielerveerbaan van Roubaix verschijnen, van het winnen van de Giro na de helse sneeuwstorm van de Gavia, maar, of je wilt of niet, het is ook het verhaal van het vallen en nogmaals vallen in de ravijn van de Perjuret, van het een beetje sterven, elke keer als je de Ventoux aan de kant van Bédoin beklimt...

De goddelijke eenzaamheid van de wielrenner wordt

bevolkt door schaduwen die de zon op de korrels van de weg uitstrekt.

Toen ik op mijn eerste zadel zat, voelde ik de wind van het grote peloton van heden en verleden.

3. Door op een fiets te stappen klim je niet op een machine om deze te vergeten, integendeel, maar om er een permanent debat mee te voeren.

Op het moment dat ik op een helling niet meer vooruitkom, kijk ik ongerust naar het kettingblad van die schoft die mij voorbijrijdt: ik wist het al, hij heeft ovale tandwielen en cranks van 175 millimeter!

Hoeveel genot bezorgt een achtste kransje op het freewheel? Hoe kan ik de vijfhonderd gram compenseren die er tijdens de winter op mijn buik zijn bijgekomen?

Terwijl de ouderen nog bezig zijn de verdiensten van de Reynolds 531ST met de kwaliteiten van aluminium te vergelijken, houden de jongeren zich bezig met de stijfheid van carbon-fiber of met de wind die door platte spaken gevangen wordt.

Door een onderdeel te veranderen, het frame opnieuw te emailleren, klikpedalen te monteren, beleef je elke keer weer het geluk van de blinkende groene draak achterin zijn hol.

4. Door op een fiets te stappen, neem je bezit van het landschap.

Voor mij was dat allereerst mijn voorwiel, daarna de benen van mijn vader (de benen die ik het beste in de wereld ken), ten slotte, als ik het evenwicht bereikt heb en in vorm ben, het immense panorama om mij heen.

De volgende ochtend reed ik mijn eerste klassieker. Vijfentwintig kilometer in de Haute-Loire die me voor eens en altijd de liefde voor beklimmingen bijbracht, vijftwintig kilometer geluk die door snelwegen en vakantiewoningen verslonden is.

Het jaar daarop kwamen mijn eerste etappewedstrijd en de eerste hoge cols. Zo begon ik aan mijn geduldige arbeid van Klein Duimpje en verspreidde mijn druppels zweet zich op de wegen van Frankrijk en de wereld. De bergen, de vlaktes, de struiken, de bomen, de beken, de sloten en de eeuwige sneeuw zaten in mijn groene draak verborgen. Om te leren hoefde ik alleen maar te fietsen.

‘Er is één boek waar dit heel dichtbij komt:
De renner van Tim Krabbé. De boeken zijn niet
hetzelfde, maar de kern van beide – dingen waar
we aan denken als we aan fietsen denken – komt
overeen. De twee boeken vullen elkaar aan.’

– Feargal McKay

Ik en mijn fiets (bekroond met de **Prix Sport-Scriptum** voor het beste Franse sportboek) is een fascinerende mix van herinneringen, observaties en ervaringen van een leven lang fietsen. Beginnend met de vreugde om te leren fietsen als kind, schrijft Paul Fournel ook over de pijn van het klimmen, de angst om te vallen en alle andere universele momenten en gevoelens die fietsers zullen herkennen.

‘Wanneer je bij inspanningen en plezier op de boodschappen van je lichaam blijft letten, kun je op je fiets een elegante innerlijke reis maken. Een reis die nooit eindigt, een permanente opleiding, een voortdurende bijscholing. De dialoog die je met je dijen voert is een rijke dialoog die je helpt je grenzen vast te stellen, je uithoudingsvermogen te vergroten, pijn te verdragen en het onverdraaglijke te herkennen.’

www.uitgeverijoevers.nl

